

Előfizetési árak:

Helyben, vagy postán küldve:	
Egy évre	10 frt — kr.
Félévre	5 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Egy órára	1 frt — kr.
Egyes szám	4 kr.

A lap szellemi részét illető minden közlemény a szerkesztőségbe (nagy-uj-utca, 1702. sz.) bérmentve küldendő.

Előfizethető helyben:

Telegdi K. Lajos könyvkereskedésében, Szinay Gyula kiadóházán (kis-csapó-utca 383. sz.) és a szerkesztőségben.

DEBRECZEN

Á debreczeni és vidéki függetlenségi párt közlönye.

Megjelen naponként, péntek és vasárnap kivétellel.

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű s többszöri hirdetések alku szerint jutányos áron vétetnek fel. Bélyegdíj minden külön beiktatásért 30 kr. Hirdetést vagy reklámot magában foglaló újdonság sora 50 kr. Nyilttéri közlemények minden petit sora 50 kr.

Hirdetések fölvetetnek Szinay Gyulánál és a szerkesztőségben. Kéziratok vissza nem adatnak.

Csokonai születési háza előtt.

(Vértesi Arnold beszéde a Csokonai születési házat jelző emléktábla leleplezési ünnepélyén.)

Tisztelt gyülekezet!

A Csokonai-kör egy régi tartozást ró le a mai napon. Debreczen város közönségének erkölcsi tartozását hallhatatlan költője iránt. Mindnyájan tartozunk ezzel ama férfi emlékének, kinek fényes neve századok homályán át fog ragyogni, örök dicsőségére a magyar irodalomnak, büszkeségére e nemes városnak, melynek hí fia volt.

A kegyelet már régibb idő óta emléktáblával jelölte meg a házat, a hol Csokonai Vitéz Mihály élete javát töltötte s hol oly ifjan letörte a halál magasra szárnyaló szellemét. De ez a hely, a hol született, jeltelen maradt e mai napig. Illő, hogy emléktábla hirdesse a késő utódoknak, hogy egy nagy ember születése szentelte meg e helyet.

Mert szent nekünk, legyen bár kunyhó vagy palota, hová egy égi szikra szállt le, hogy világosságot árasztson a tömegekre, gyűjtsen, lelkesítsen szellemének hatalmával s fénye fennmaradjon, még akkor is, mikor már a gyarló test-hüvely, mely magába zárta, régóta porrá vált.

Ilyen volt a költő, kinek emlékét ünnepeljük ma, fényes tünemény sivár korszakban, egyike ama lelkeseknek, kiket nem csüggesztett el sem a viszontagságos élet küzdeme, sem kortársaik

fásultsága és közönye. Őt nem buzdíthatta ragyogó fejedelmi udvar kegye, mint a XVIII-ik század francia költőit, nem lelkesíthette selyem-kárpitos szalonok szép hölgyeinek tetszése és biztató mosolya: csak saját lelkében kellett föltalálnia a buzdítást s az ihletet.

Még azt sem tudhatta, hogy a nyelv, melyen zeng, sokáig fennmarad-e s lesz-e egy század múlva, a ki megéri őt? — Látta nemzete sülyedését, látta, mint hódít az idegen nyelv, az idegen műveltség; de ő csak ment bátran, lankadatlan, merre géniusza vezette s csak akkor szünt meg lantja zengeni, mikor szíve megszűnt dobogni.

Érdemeit méltatni az irodalomtörténet dolga; mi a kör, mely az ő nagy nevét viseli, csak a kegyelet érzését kívánjuk ápolni emléke iránt. Azt az érzést, mely megnevesít s mely, midőn a multba vezet vissza, a jövőnek készíti elő utját. Annak a szebb, annak a fényesebb jövőnek, melynek ábrándképe ott él minden magyar ember szívében, melynek elérkeztét óhajtjuk, hisszük, várjuk.

Jól tudjuk, hogy a felvilágosodottabb, a fejlettebb izlés sokat elavultnak és nyersnek találhat abból, a mi egy előbbi kornak, izlésének megfelelt; de a mi soha sem fog elavulni, az Csokonai költészetében az az igaz magyar szellem, melynek zengzetes varázsa behat szívünkig.

Egy század folyt le azóta s dicső-

sége nem fogyott, hanem nőtt az egymást követő nemzedékek közt és Debreczen városa büszke rá, hogy fiának vallhatja. S midőn ma egybegyűltünk, hogy e szerény ünnepélyvel áldozunk nagy nevének s leleplezzük ez emléktáblát születési házában, úgy érezzük, mintha szelme még mindig itt lebegne közöttünk, az a költői és hazafiúi szellem, mely ne muljék el soha! Hagyjuk azt drága hagyományként unokáinkra. Az tartotta fenn e nemzetet, az fogja fenntartani a jövőben is!

És most átadom ez emléktáblát Debreczen város hatósága képviselőjének, Simonffy Imre polgármester ur ő nagyságának. Átadom e nemes város hatóságának gondviselése alá, mely kegyelettel fogja ezt megőrizni, mint e város egyik büszkeségének bár szerény, de örök emlékét!

A kassai nemzeti párt vezérférfiai

Lesskó István képviselő és kanonok részvétele mellett bizalmas értekezletet tartottak, melyen a nov. 29-kén Miskolcra tartandó Apponyi Albert gr. által összehívott nemzetipárti értekezleten való részvételt, nemkülönben a választások alkalmával a függetlenségi párttal való közös akciókat beszélték meg. Az értekezlet kimondta, hogy a miskolci értekezleten tömegesen részt akar venni s hogy a választások alkalmával a függetlenségi párttal való közös akcióra kész. Az adóemelést folytán Kassán 400 választóval több független polgár van s így a két pártnak egyesülése folytán a kormánypárt győzelme kétséges.

A DEBRECZEN TÁRCZÁJA.

Ének Csokonai Vitéz Mihályhoz.

(Irtá: Szabolcska Mihály. Felolvasta a »Csokonai-kör« tegnapi estjén: Vértesi Gyula.)

Fönt az égben, csillagok honában,
Élsz-e még Csokonaink?
Látod-e, hogy nem éltél hiában?
Im, beteltek ámaid!
Amely fánai sátorában
Áll együgyű sirhalmod magában,
Szent lett tisztelt hamvadért.

A kit egykor sirván hívogattál,
Bekötözni szivedet,
A „riadó lány“ kiszáll Tihanynál,
Zengni, a te híredet!
— Bájos, édes szép hugával,
A mezőkön lengő délibábal,
Érti, tudja már ki vagy!

Hajh, de késő! Élted gunyjaképen
Sir dicsékvő jajszarunk.
Ellobogál kora hajnalégen,
Tündökölő csillagunk!

Szemfedődet köny sem érte,
Nem sirt ott a nemzet: a kiért te
Annyi könyűt hullatál!

Mégis... Ott állt, szárnyát bontogatva
Egy mosolygó angyal, ott!
Sebeidet lágyan eltakarta
S a jövőre mutatott.
Mikor e hon — szebb napokba' —
Koszorúját sebzett homlokodra
Vezekelve tüzi föl!

Üttörője úttan pusztaságnak,
Tavaszi pacsirta hang!
Kivirult a pusztaság utánad
A vetett mag megfogant.
Hozva áldást, diadalmat,
Szava, szíve magyar a magyarnak!
— A mikép' te álmodád,

Dala is, mely furulyák keservén,
Kis falukban sirdogált,
Vagy bolyongott a pásztor-tüzeknél:
Vissza nyerte őt jogát.
Szíveinkben lakozását!
— Te segített emeltni szárnyát,
S most a dal szárnyára vész!

Élni, élni, élni fogsz örökké,
Örök-ifjan boldogan.
Rózsá-tüskét nem ösmerve többé,
Csak a rózsát untalan.
Élni dalban, szerelemben,
Álmodozó ifju lányszíveikben,
Titkos, édes köny között!

Lilla szíve, rejtőző szerelme,
Óh reád lel még, reád.
Sirodon ha rózsás kikeletre
Uj virágot hajt az ág:
A ki abban ringatózik,
Esti szellők karján sugdosódszik,
Nem lehet más, Lilla az!

Álmodoz hát; édes nyugalommal
Nyughatatlan szíveden!
Koszorúval, tisztult fájdalommal
Áll sirodnál Debreczen.
S szíve titkos szózatára:
Im nevedet tüzi zászlajára,
Diadalmas eszmeként!

Révész Bálint emlékezete.

(Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző emlék-beszéde.)

Főtiszteletű egyházkerületi közgyűlés!
Mélyen tisztelt gyülekezet!

Mult hó 11-én zárult be egy sirbolt Debreczen város czegléd-utcai temetőjében. Szokatlan volt a látvány, melyet a gyász kíséret nyújtott; ezrek és ezrek kísérték és vették körül a koporsót, a társadalom minden rétege s osztálya képviselve volt. Némelyek a hív lelkípásztort, az evangélium ékes szavu hirdetőjét könnyezték, kinek a velők megoszlásáig ható szavai, annyi izben, sőt évtizedeken keresztül lángolásba hozták, buzgóságba merítették a hallgató gyülekezetet; vagy szívből fakadt szívhez szóló szavaira a bánat felhői vonultak el a fájdalmakba merült és csüggedő gyászoló felek lelki világáról. Mások a jó tanító emléke felett hullatnak könnyeket, ki évtizedeken keresztül hirdette a magasztos elveket, melyeknek a gyakorlatban megvalósítása teszi alkalmassá s képessé az Urnak szolgálatára magokat felajánlott és elszánt férfiakat. Ismét mások a bölcs egyházkormányzó, a tapintatos egyházfő elhunytát sajnálják, ki hármassal fegyverrel felfegyverkezve állt őrt, feltékenyen őrzött egyháza védbástyáin, az evangéliummal mint lángpallossal kezében, a legmélyebb szeretettel szívében, az előrelátás bölcsességével elméjében; s e fegyvereket ha kellett erélyvel, ha úgy kívántatott szelidséggel alkalmazta. De nagyon sokan voltak a gyászoló kíséretben olyanok is, kik a magas műveltségű embert, — ki a társadalmi életben hódított, nagy szívvel boldogított, ki óhajtott volna az embereket mind a keblére ölelni, a páratlan nemes gondolkozású férfit, nemes emberbarátot gyászolták.

A közös fájdalom, a közös részvét, mely a gyászoló menetben az arcokon oly igazán kitükröződött, mind arról tettek tanubizonyoságot, hogy egy igaz embernek — ki minden téren teljesíteni kötelességét, megoldotta feladatát — temetésére seregelték össze az ország különböző vidékeiről; az egész nagy gyülekezetnek egy szívdobbanása, a fájdalom hurjainak egy bus rezgése minden jelen voltban: adta vissza különösen a visszhangot: *n a g y a m i v e s z t e s é g ű n k, m é l y é s s ő t é t a m i f á j d a l m u n k, m e r t h ű e m b e r t, n a g y e m b e r t, k i o l y s o k t i s z t e l e t r e v o l t m é l t ó, k i s é r ű n k k i a h o l t a k h a z á j á b a. É s n e k e m u g y*

*Itt születél, itt vetett világot
Az a szent tűz lelkeden.
S ha szívünkbe szűzi, tiszta lángot
Fúval a honszerelmem:
Szellemed száll vissza abban,
A te lelked leng itt láthatatlan
Intve, áldva, biztatón!*

Gondolatok.

Ha nagyon sokat gondolsz saját boldogságra, önzővé léssz s ekkép boldogtalan.

Gyorsan s biztosan boldog léssz, ha saját boldogságod főtétele gyanánt a mások boldogságát tűzöd ki.

A szokások előtt meghódolunk, a mániákat pedig nem győzhetjük le.

A sziv alkotmányos király; hagyjuk uralkodni, de ne engedjük, hogy kormányozzon.

A vaudeville, ez a mások esprit-je.

A nyomor szemléletkor első impresszióknak az, hogy — ignoráljuk.

Az önszeretet a szerelem halálos ellensége.

tetszett, mintha azon gyászlepel felett, melyet képezett a jelen voltak együttes bus érzelmé és sötét fájdalma, — a számos koszoruk felett, melyeket a szeretet halmozott össze, — mindezek felett ott lebegne az ő végrendelete, szent hagyománya az életben maradt küzdő egyháztagokhoz: *• e m b e r h i d j, r e m é l j é s s z e r e s s! k ö v e s d a n n a k n y o m d o k a i t, k i n e k é n s z o l g á j a l e n n i i g y e k e z t e m, a k i i g y s z ó l o t t: É n v a g y o k a f e l t á m a d á s é s a z é l e t, a k i é n b e n n e m h i s z, h a m e g h a l i s é l a z.*

Ezen vallástételt olvassuk le életéből, minden tette, gondolkozása az azokban foglalt örök elvekről, megdönthetetlen igazságokról tanuskodnak.

Boldog ember, kinek életét így mérlegelhetjük; nem közönséges ember, kinek egész élete folyása példányképpül szolgálhat másoknak. Hisz a nagyság épen ott kezdődik, midőn minden cselekedet, eljárás, sőt még a nyilatkozatok is szent meggyőződésre utalnak, vezérelvekre, melyeket rendületlenül s tántoríthatatlanul követ; és másokat is azoknak megnyerni teljes mértékben törekszik szelidséggel és igaz példaadással.

Ilyen igazi nagy embert vesztett el egyetemes ref. egyházunk, és legközvetlenebbül a tiszántuli ref. egyházkerület. Épen azért, midőn csüggeteg fővel, leverten, az igazi bánattól áthatottan a nagy veszteség felett, visszatért a szomorú sirböltől a méltán gyászoló közönség: erkölcsi kötelességének ismerte az elhunyt nagyérdemű elnök-társa, egyházkerületi főgondnok ur, hogy intézkedjék nagy halottunk emlékének hivatalosan is felgyújtani az emlékezet fátyolját, és meghozni a tisztelet adóját annak a férfinak, ki oly nagy mértékben méltó kettős tiszteletre. Csekély személyem lett a szomorú kötelesség teljesítésével megbizva, hogy egyházkerületünk méltó dicsekedésének emlékét ez ünnepélyes alkalommal fölújtsam, és megkísérlem néhány rövid vonásban életét, jellemét, feltüntetni.

Nehéz feladat! A későbbi egyháztörténet tiszte leendő az ő hatásának, élete egész működésének szálait úgy egybefűzni, hogy azokból hűen kitükröződjék a jellem-nagyság, mely őt ékesítette, melynek letünése a közrészvételt méltán felkeltette; elhunytával a veszteség erős sulya alatt egyetemes egyházunk egész megdöbbenését előidézte. — Most még csak hatása alatt állunk! sirunk és könnyezünk, mert igen szerettük őt. A szeretet szavai pedig áradozók, egyszerűek és igazak, melyeket csak a kebel érez, de voltaképen ki nem fejezhet: *u g y a z é n h a t á r t a l a n t i s z t e l e t e m, f i u i s z e r e t e t e m a z e l h u n y t í r á n t, k i t h o s s z u é v e k s o r a i g a z á n a l e g b e n s ö b b e n f ű z ö t t h o z z á, n e m e n g e d h e t i k a z t m e g, h o g y é l e t é t m i n d e n r é s z l e t é b e n n y o m r ó l - n y o m r a k i s é r j e m é s í t e l e t e t m o n d j a k f e l e t t e. D e ó v a k o d o m i s, m e r t m i n t h a h a l l a n á m s z o k o t t s z e r é n y s é g e n e k a z o n t i l t a k o z á s á t, s z ű n j é l m e g m i n d e n d i c s ő i t é s t ő l, a z é n l e l k e m I s t e n í t é l ő - s z é k e e l ő t t á l l, o t t m é r l e g e l t e t e m é n m e g, e m b e r i d i c s ő i t é s r e n e m v o l t é s n i n c s s z ű k s é g e m. L á s s u k a z é r t a z ő j e l l e m b e n é s n e m e s v o n á s o k b a n g a z d a g é l e t é t*

1. A szülői háznál.

Egyetemes prot. egyházunk ezen dicsekedése, Révész Bálint itt Debreczenben született az 1816-ik évi Január 16-án egyszerű polgári szüléktől. Tizen voltak testvérek, kik közül azonban öten még kisebb korukban elhunytak. Kettő, és pedig egy leányzó 21, egy ifju 18 éves korukban haltak el; ez utóbbi mint már főiskolai nagyobb tanuló. — Ő és két nőtestvére maradtak meg a 10 gyermek közül, s mindhárman családot is alapítottak. A szülei ház képezte reá nézve az első iskolát, az

ott nyert benyomások egész életére kihatók voltak, lelkében és szívében kitörölhetlenül megmaradtak. A jámbor és istenfélő iparos, a kegyes életű édesanya, mindennap, este és reggel templommá avaták föl hajlékukat éneklés és imádkozással. Istennel foglalkoztak a nappali munka kezdetén, annak oltalmába ajánlották magukat az éjjeli nyugalomra. A mely szép felemelő szokás — hála a gondviselésnek — még ma sem halt ki e város egyszerű polgárainak házaiból. El lehet képzelni, mily tevékeny részt vett e házi isteni tiszteletekben a gyermek Révész Bálint élénk felfogása s fejlődő szép tehetségénél fogva s mily rátermettséget mutatott, mely lelkiörömet éreztek a szülők a gyermek testben és lélekben növekedésén, midőn iskolai teendői elvégzése után még szórakozását is abban találta, hogy kezdett szavalgatni s imákat felmondani.

A szülői háznál tehát már meggyökeredzett lelkében a szelidség és jóság érzelmei mellett az Isten félelme, mely minden bölcsességnek kezdete; az igaz vallásosság szükségérzete, mely biztos támaszás tanácsa az élet küzdelmei s hanyatásai között is.

A szülők szemei előtt s gondoskodása alatt folyt le tanuló pályája, kik nagy lelki örömmel szemlélhették az ő előbb haladását. A tanuló pálya befejezte után következett emelkedést azonban — hogy t. i. 1842-ik évben a szeniori hivatalt bevégezett ifju Révész Bálint az octóberi egyházkerületi gyűlés alkalmával rendes tanárrá megválasztatott — már az édes apa nem érte meg.

Az akkori idők szokása szerint a szeniori hivatalt viselt ifjak meglátogatták az egész hazában a népesebb egyházakat, hogy magukat bemutassák és külföldi utjokra a gyülekezetektől segélyt nyerjenek. Ezen körutjára indult el Révész Bálint az 1842-ik év szept. havában, és midőn annak vége felé visszatért, hogy megpihenjen a szülői hajlékban az édes apa és édes anya szerető karjai között: temetésre érkezik meg! Az édes apa Révész János nyugszik a ravatalon. Mily rettenetes találkozás a szomorú s megrendítő véletlennek: 26 év mulva ő mint édes apa érkezik vissza, akkor már egyetlen gyermeke édes leánya halálos ágyához.

Az édes anya szeretet melegségét egész 1856-ik évig érezte, s az volt nagy dicsekvése és öröme, hogy legalább fiui szeretetét éreztethette az őt amyira szeretett édes anyával, s hogy iránta háláját tettekben is kimutathatta. E képen betöltötte az urnak ama nagy parancsolatját: *• T i s z t e l j e d a t y á d a t é s a n y á d a t! • E k é p e n m i t a t t a m e g, h o g y • h i t, i g a z v a l l á s o s s á g é s s z e r e t e t •* voltak vezérelvei.

2. Révész Bálint a főiskolában.

A szülői ház után következett e főiskola, melyet ő szellemi édes anyjának tekintett, a legelső elemi iskolától kezdve fel a gymnasiumi s akadémiai tanfolyamon keresztül itt futotta meg tanuló pályáját az évek növekedésével mindig fényesebben. Népes osztályban — melyből kitűnő erők léptek a társadalmi élet különböző pályáira — egyik sem kicsinyelte az ő elsőségét, a szelid jósággal és szép tehetséggel ékeskedő Révész Bálintot. A szorosán vett tanuló évek így lefolyván, a főiskolai tisztségek következtek, melyek alatt mint köztanító, tanítói hivatottságánál kétségtelen tanujeleit adta tanítványaival való humánus, az okos pedagógia elveinek megfelelő bánásmódjával és modorával. A most már ősz hajjal élő tanítványok a classisokból, áldva áldják emlékét a jó tanítónak és mint igazi barátjuknak! Már mint nagyobb tanuló, majd mint esküdt felügyelő, szép előadásu szónoklatai által kiválik társai közül, a természetből is megadott szép organumát egész eleganciával tudja felhasználni. Nagy érdekű e tekintetben azon rövid birálat, melyet közvetlen kortársai mondtak fölé. Ugyanis egy pár füzetke került

azon időből birtokomba melyben az oratoriumban az egyházi szószékbe fellépett esküdt felügyelők elmondott beszédei s előadási ügyességek felett tétetnek észrevételek és megjegyzések. Ezen feljegyzésekből fogalmat szerezhethünk magunknak arról is, hogy miképen volt gondoskodva a főiskolában arról, hogy az ifjak a gyakorlati szónoklatban a szükséges alapismereteket és jártasságot elsajátíthassák. — Nevezetesen az 1838-ik évi őszutó 11-én Nagy Áron 8 évű deák ezeket jegyezte fel: »A helybeli anya-iskolában f. évi őszutó elején beállván az iparszak, ugyancsak a most említett hónap 11-én megnyiták a kollégium épületében levő Ima-termek ajtajai is, hogy ott a minden héten vasárnapokon d. e. tartatni szokott istentisztelet mellett, egyszersmind a magokat prédikátori hivatalra szentelt s felsőbb tudományokat már végzett ifjak a magok által kidolgozott és a nagy. theologiai professzor urak közül valamelyiktől mindig megvizsgáltatni szokott egyházi beszédeknek helyes elmondásában mint leendő egyházi szónokok gyakoroltassanak, és mint mindenben, ugy ebben is, a mennyire lehet, tökéletesüljenek. Hogy pedig e szent czél annál bizonyosabban és nagyobb sikerrel elértezzék, egyik theologiai professzor nagy. Erdélyi József ur rendelni méltóztatott, hogy a fent nevezett ifjak közül mindenik (mindazáltal minden kényszerítés nélkül) a maga által választott tárgyról készített munkáját, mielőtt azt a gyülekezet előtt elmondáná, a már említett ima-teremben minden vasárnapot megelőző szombaton, vagy akármelyik napon összegyűlendő kollégiumi esküdtek és k. tanítók jelenlétében — hol egyébiránt maga a tisztelt professzor ur is, mikor csak körülményei engedik, megjelenni sziveskedik — elmondani próbálja; mely alkalommal a próbát tevő ifju szónok mindennemű legkisebb hibákra nyílt szívvel figyelmessé tétetik és azoknak eltávoztatására s lehető javítására tanítói és baráti tanácsadások mellett intetik, így lép fel aztán a gyülekezet előtt a sz. szónok székbe.

Mennyire felett legyen már meg mind-egyik ifju szónok néhány óranegyedig tartott szép hivatásának, vagy mennyiben figyelmeztett azon szabályokra, melyeket mint egyházi szónoknak szeme előtt kellett tartania? ezt papirra fejegezni nagy tisztelet. Erdélyi József urnak meghagyásából kedves kötelességemmel tétetett. Debr. Őszutó 11. 1838.

Esküdt Révész Bálint ur 1839. jan. 20-án a Pred. könyv II. r. 2. v. következő szavait: »Mondék én az én szívemben: No megpróbállak téged a vigan való lakásban, hogy meglássam, micsoda jó vagyon abban« vevén fel elmékedése alapjául, a farsangi napokhoz alkalmaztatott jeles munkáját két részre osztotta. Az elsőben azt vizsgálta: meg kell-e vetni általában a vigasságot? A 2-ikban, hogy milyen vigasságot kell keresnünk?

Révész urnak említett munkája velős, styla szellemű. Említést érdemel abból különösen a tanuló ifjakhoz intézett lelkes beszéde, melyben azokat a törvények szoros megtartására kérve inti, s mind a mellett is, hogy a vigasságot egész munkájában nemcsak nem ellenzi, de ajánlja, ezeknek betöltését a mulatságvágy kielégítésének elibe teszi. Egyébiránt a munka jelességéről szerzője neve ugy is keszeskedvén, a dicséret fölösleges.

Actiója kimért, szavalása tulajdon érzése erejének megfelelő, egyszóval jó pap.

1839. jun. 30-án esküdt Révész Bálint ur tartott beszédet János IV. r. 35. v.-ben írott következő ígéret vevén fel beszéde alapjául: »Emljétek fel a ti sziveiteket és lássátok meg a tartományokat, mert megértetek az aratásra.«

A munka, mely igen szép nyári elmékedést foglal magában, s költői styllal van szer-

kesztve, tökéletes és remek; ennek elmondását — szent szokásunk szerint — megelőzte egy csak tiszta szívből bszoghatott imádság. Révész ur — ki elég erős mellű — most is oly jól papolt mint máskor.

A contrascribai és seniori hivatalok bevégezésével az egyházkerületi kormányzóság a főiskolai tanárkarral ki is jelölte őt, a szép tehetségű, nemes ambíciójú ifjut az ujonnan szervezendő gyakorlati theologiai tanszékre rendelt tanárral, a melyre az 1842-ik évi októberi egyházkerületi gyűlésen, Karika János és Lugossi József jelölt társai mellőztetvén, egyhangulag meg is választották.

Mielőtt azonban tanszékét elfoglalta volna, részint a külföldi akadémiákon, részint itt benn a hazában népesebb gyülekezetek lelkipásztorai mellett készítette magát elő a szép pályára, az új tanszéken leendő működésre, megfigyelve a lelkészi teendőket és átértve a gyakorlati működésnek egész lényegét, ugy foglalta el 1844-ik évi nov. 5-én tanári székét. Székfoglaló beszédének tárgya volt a vallás és theologia, melyekről általános nézeteket terjesztett elő. E tanári székfoglalás ünnepélye volt egyszersmind a tanszék felállításának is. Az ifju tanár beszéde a theologia akkori állása színvonalának megfelelő, önálló gondolkodásra valló, a vallás és hit erejétől áthatott nyilatkozat volt, szép, s mondhatni klötői nyelven elmondva.

Következtek a csendes munkálkodás évei. Az ifju tanár hivatalának élt; vezette tanítványait páratlan humanizmussal, igaz szeretettel, alapos theologiai képességgel; megmutatta, s megjelölte az ösvényt, melyen haladjanak, ha a gyakorlati téren hiv munkások, igaz lelkipásztorok kívánnak lenni. — Másfelől gyűjtötte az anyagot össze imáink kiadására.

(Folyt. köv.)

BELFÖLD.

A szocialista mozgalmak. Az Alföld főispánjai Zsilinszki csongrádmezei főispán kezdeményezésére, Szegeden, Kállai főispánnal behatóan tanácskoztak az alföldi szocialis munkásmozgalmakról, keresve és megállapítva ama módozatokat, melyek a kérdés megoldására vezetnek. Az értekezleten részt vettek Lonovics csanádi, Fábán aradi, Molnár temesi és Reiszig békési főispánok.

A nagyváradai függetlenségi párt vasárnap delután hosszú és népes gyűlést tartott, melynek a jövő választásokon indítandó akezióra való szervezkedés volt a tárgya. A gyűlésen beterjesztették az új alapszabályokat, melyek azt czélozzák, hogy a pártot egységes vezetés kezébe tegyék le, a kerületi beosztás mellőzésével. Az új alapszabályokat elfogadták. A párt legközelebb ismét nagy gyűlést tart.

KÜLFÖLD.

Milán lemond jogairól. Dokics dr. missziója, a kit a szerb kormány Párisba küldött Milán királyhoz, teljesen sikerült. Az exkirály aláírt egy nyilatkozatot, a mely szerint lemond minden törvényes és alkotmányos jogáról. Dokics e napokban visszatér Belgrádba.

Clam-Martinitz Richárd gróf, egyike a csehokkal való kiegyezés híveinek és munkásainak, ősi birtokán, Smechnán, Csehországban elhunyt. Különösen nagy veszteség halála az ó-cseh-pártiakra és a feudalistákra, mert a közé a kevés cseh főnemes közé tartozott, a kik valóban együtt éreznek a néppel és kapcsot képeznek az alsó néposztály és a főurak között. Clam Rikárd gróf 61 éves volt. Halálát tüdőgyulladás okozta. A fényes politikai szerep, melyet ő nagynevű bátyjától örökölt, most Lobkovitz György herczegre száll át.

Különfélék.

A temesvári kiállítás fényes pénzügyi eredménnyel fejeződött be, a mennyiben vagy 15,000 forintnyi fölösleg maradt. Temesvári körökben mszgalom indult meg, hogy e jöve-

delemből származott fölösleg kiállítási alapként kamatoztassék, melynek segélyével jó idő múlva Temesvárott ujra nagyszabású kiállítás rendeztetnék.

A kiközösített csoda. Dél-Tirol egyik falvában néhány év előtt egy Darocca Angelika nevű leányzó olyas csodák hírét terjesztette maga körül, mint annak idején a hírhedt Lateau Lujza. Az egyházi hatóságok föltétlenül elítélték a család nő üzelmeit is, sőt a trienti érsek nemrég kiközösítés alá vetette, mert Darocca Angelica nem jelent meg idézésére s csak tovább is folytatta a nép bolondítását.

A »Csokonai-kör« ünnepnapja.

Debreczen, nov. 18.

A debreczeni »C s o k o n a i - k ö r«, mely rövid idő alatt igen fontos társadalmi tényezővé nőtte ki magát, tegnap kettős ünnepet ült. — Delután leleplezte a Csokonai születési házára illesztett emléktáblát, este pedig megnyitotta felolvasó estélyeinek sorát, oly fényes eredménnyel, hogy ez a legszebb reményeket költi fel a kör. jövőjére nézve. Szeretnők hosszabban fejtegetni a tegnapi nap jelentőségét, de az egymásra torlódtatott események miatt csak tömör vázlatban ismertethetjük a »Csokonai-kör« ünnepélyességeinek lefolyását.

I.

Az emléktábla leleplezése.

A darabos-utczai kis házat, melyben Csokonai Vitéz Mihály lakott és meghalt, tudvalevőleg már régebbi idő óta emléktábla jelzi Születési háza azonban mindezeidig jeltelen volt s a »Csokonai-kör« gondoskodott róla, hogy ez a ház is emléktáblával láttassék el.

A Kis-mester-utca elején, 1100 sz. alatt fekszik a Csokonai születési háza. Alacsony, igénytelen ház, jelenleg népiskola van benne elhelyezve. Babérral körülvett, veres márványból készített emléktábláját a következő aranybetűs felirat díszíti:

»E házban született

C s o k o n a i V i t é z M i h á l y

1773 november 17-én.

Megjelölte a Csokonai-kör. 1891.«

Ezen emléktáblát leleplezték le tegnap d. u. 3 órakor, nagy közönség jelenlétében, mely a Kis-mester-utczát már 3 óra előtt eltelepte. Megjelentek — tanáraik vezetése alatt — a főiskolai, a kereskedelmi akadémiái, a reálskolai ifjuság, — a főiskolai kántus lobogóval, — a torna-egylet tagjai — lobogójuk alatt — dob- és trombita-szóval vonultak fel, — a »Csokonai-kör« választmányának tagjai, valamint számosan a kör tagjai közül, — a városi hatóság tagjai Simonffy Imre polgármester vezetése alatt, — a vasuti üzletvezetőség képviselőiben Sáhgy Gyula vezérigazgató stb. Igen jó benyomást tett, hogy Bolla tábornok és Krausz ezredes vezetése alatt számos közös hadseregbeli és honvéd-tiszt is megjelent az ünnepélyen, a mi azt bizonyítja, hogy a kard emberei is örömet adóznak a feledhetetlen lantos emlékének!

A főiskolai kántus szabatosan előadván Csokonainak »A tihanyi echóhoz« című örök szép dalát, Vértesi Arnold, a »Csokonai-kör« elnöke tartott eszme-gazdag, nagy hatású alkalmi beszédet, melyet lapunk élén közlünk. Beszédének végén az emléktábláról lehullott a lepel, s e pillanatban az ősi nap sugarai kiragyogtak a felhők mögöl. — Simonffy Imre polgármester rövid, de lelkes beszédben jelentette ki, hogy Debreczen város hatósága örömmel vállalja el az emléktábla gondozását.

Végül a főiskolai kántus elénekelt Huber »győzelmi dal«-át, ezzel az ünnepély véget ért.

II.

A felolvasó-estély.

A »Bika«-szálloda díszterme ritkán látott még nagyobb és díszesebb közönséget, mint tegnap este, midőn a »Csokonai-kör« ez idényben az első felolvasó estélyét tartotta. A

diszterem egészen megtelt közönséggel, melynek zömét városunk lelkes hölgyei képezték.

Az estélyt városunk hírneves dalárdája nyitotta meg, Mácsay Sándor karnagy vezénylete alatt, s Rácz Károly zenekísérete mellett előadván Huber Károlynak »Őseink emléke« című hatásos dalművét.

Vértesi Arnold elnöki megnyitó beszéde után, melyben azt fejtegette, hogy a vidéki városoknak is aktív részt kell venni a nemzeti művelődés fejlesztésében, s erre minálunk a »Csokonai-kör« van hivatva, melynek évi felolvasó czyklusát megnyitja, E. Kovács Gyula, a kolozsvári nemzeti színház jeles tragikus művésze, a Petöfi-társaság tagja, a költő-színész lépett az emelvényre, s általános tetszés mellett szavalta el Csokonait dicsőítő, magas röptű ódáját. E. Kovács Gyula a közönség hálójára tette magát érdemessé, hogy ünnepélyünk műsorát művészi szavallatával gazdagította.

Géresi Kálmán, a »Csokonai-kör« irodalmi szakosztályának elnöke, magvas értekezést tartott Csokonai koráról, — Komlóssy Árpád, a szepitészeti szakosztály elnöke pedig apró, mulattató följegyzéseket olvasott föl Csokonairól.

Dr. Tüdös János szakosztályi titkár szellemes monológja után, mely egy ifjú férj panasza adja elő, Vértesi Gyula olvasta föl Szabolcska Mihálynak lendületes alkalmi költeményét, melyet a »Csokonai-kör« fölkérésére írt. A Szabolcska költeménye ugyanazon versmértékben van írva, mint Csokonainak »A tihanyi eechohoz« című dala, ennek melódijára tehát énekelhető. A városi dalárda végül elő is adta a Szabolcska költeményét, »A tihanyi eechohoz« dallamára.

Kedélyes társas-vacsora követte a felolvasó-estélyt, majd táncra perdült az ifjuság s a vidám mulatság csak késő éjjel ért véget.

Egyházkerületi közgyűlés.

Debreczen, nov. 18.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület ma d. e. rendkívüli közgyűlést tartott, melynek összehívását Révész Bálint püspök elhunyt tette szükségessé.

Az elnöki széklet Kiss Áron püspök-helyettes foglalta el. Világi részről — miután Vályi János egyházkerületi főgondnok betegeskedése miatt a közgyűlésen nem jelenhetett meg — Horthy István mint legidősebb egyházmegyei gondnok elnökölt.

Kiss Áron püspök-helyettes gyönyörű imával nyitotta meg a közgyűlést. A kegyelet meleg hangján emlékezett meg az elhunyt püspökről, egyházunk első révészéről, ki nek halála mély gyászba borította a magyar protestantizmust. Az egek uratól kért enyhülést sziveinkre mély gyászunk között.

Majd előadta azon intézkedéseket, melyek Révész Bálint elhunyt után az egyházkerület részéről történtek. Vályi János a temetés után összehívta az egyházkerületi közgyűlésnek Debreczenben levő tagjait s átadta az egyházkerület pecsétjét Kiss Áron legidősebb esperesnek, mint püspök-helyettesnek, ki azóta a püspöki teendőket ellátta. Ugyanezen értekezlet elhatározta, hogy nov. 18-ára rendkívüli egyházkerületi közgyűlés hívassék egybe s ezzel kapcsolatban Révész Bálint emlékére ünnepély tartassék. Fölkéri az egyházkerületi közgyűlés tagjait, hogy a Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző által írt emlékbeszéd meghallgatása végett vonuljanak át az ünnepély színhelyére, a főiskolai imaterembe.

Várady Gábor minden indokolás nélkül azt indítványozza, hogy az emlékünnepe után folytassák az egyházkerületi közgyűlést. Az indítvány egyhangú helyesléssel elfogadtatott.

¹/₁₀ órakor vonultak át a közgyűlés tagjai a főiskolai imaterembe, hogy a Révész Bálint emlékünnepeken részt vegyenek. A közgyűlés tagjain kívül jelen voltak a közgyűlésen a főiskola tanárai és ifjusága.

Az ünnepély a főiskolai kántus által előadott megható gyászdallal kezdődött, mely után Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző felolvasta terjedelmes emlékbeszédét, mely a meg-

boldogult püspököt minden irányban jellemzi. A szép, a kegyelet igaz hangján írt emlékbeszédet nagy figyelemmel hallgatták az ünnepélyen jelen voltak. (Tóth Sámuel ur szivesége folytán egész terjedelmében közöljük ezen emlékbeszédet, melynek eleje lapunk mai számában máris olvasható. Szerk.)

Végül a főiskolai kántus egy gyászdalt énekelt, ezzel az emlék-ünnepély d. e. 11 órakor véget ért.

*

Az ünnepély után a közgyűlés tagjai vizsztatértek a főiskola nagy tanács-termébe s folytatták a félbeszakított közgyűlést.

Kiss Áron püspök-helyettes indítványozza, hogy Révész Bálint püspök emléke jegyzőkönyvileg megörökíttessék. — Indítványozza továbbá, hogy a Révész Bálint temetésén mondott beszédek és a Tóth Sámuel emlékbeszéde egy füzetben kinyomassanak, s minden egyháznak, közép-iskolának s az egyházkerületi közgyűlés tagjainak megküldessenek. Az indítványok egyhangúlag elfogadtattak. Jelenti, hogy Révész Bálint elhunyt alkalmából 61 részvét-irat érkezett. Tudomásul vétetik.

Szeremley József indítványozza, hogy Révész Bálint sirja közadakozás útján díszes emlékkövel jelöltessek meg, — a megboldogult püspök özvegyének pedig kegydíj állapíttassék meg. Mindkét indítvány elfogadtatván, a jövő közgyűlésre való részletes javaslat-tétellel egy küldöttség bízatik meg.

Kiss Áron püspök-helyettes felszólítja a közgyűlés tagjait, hogy állapítsák meg a püspök-választás határidejét.

Mielőtt ebben megállapodás történt volna, a közgyűlés határozatilag kimondja, hogy a főgondnoknak eddigi ideiglenes intézkedése helyeslő tudomásul vétetik s a mai közgyűlés megbizzza Kiss Áron esperest, hogy a püspöki hivatal betöltéséig a püspöki hivatal teendőit lássa el.

A püspök-választásra vonatkozó szavazatok január hó 10-éig adandók be. A szavazat bontó bizottság tagjai Vályi János — akadályoztatása esetén Horthy István — elnöke alatt — világi részről gróf Dégenfeld József, Izsák Dezső, Szűcs István, Ármós Bálint és Beke Mihály, egyházi részről pedig Szeremley József, Lukács Ödön, Némethy Lajos, — Kiss Albert és Balogh Ferencz lesznek. A bizottság jegyzője gyanánt Dr. Kovács Sándor működik. Ugyanezen bizottság bízott meg a Szeremley József által beterjesztett kettős indítványra vonatkozó javaslat-tétellel.

Végül Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyzőnek köszönet szavaztatott az emlékbeszéd megtartásáért s ezzel a közgyűlés ³/₄ 12 ó. véget ért.

Ujdonságok.

* **Lapunk mai számából** — az egymásra torlódt közlemények sokasága miatt — egyik-másik rovatunk kimaradt, vagy pedig szűkebb tér jutott neki. Még így se vehettük föl azon felolvasásokat, melyek a »Csokonai-kör« tegnapi estélyén tartattak. Különösen szeretünk volna pedig közölni az E. Kovács Gyula versét, de azt lapunk zártáig — ismét egyik laptársunk kollégialis figyelme folytán — nem kaphattuk meg.

* **Népösszeírás.** Az 1879. évi XXVIII. t. cz. alapján, a nagyméltóságn m. kir. Belügy-miniszter ur 1891. évi 28762./V. — 10. számú rendeletével, Debreczen szab. kir. város területére a bejelentési intézménynek 1892. január 1-én életbe léptetése elrendeltetett.

A bejelentési hivatal életbe léptetését, a város bel- és külterületén népösszeírás előzi meg. Az összeírás 1891. december 5—15-ig fog eszközöltetni. A ház vagy birtoktulajdonosok vagy azok megbízottjai (házmester, házfelügyelő, gondnok, bérló, haszonbérló,) a népösszeírás végett náluk megjelent s kívánatra magát megbízási okmányával igazolt népszámlálási biztosnak mindenben segédkezet nyújtani, a saját háztartásához tartozó személyekre

vonatkozó adatokat bemondani, a bemondása alapján kiállított törzslapokat aláírni, a fő- és albérlok neveit bemondani, s a népszámlálási biztos eljárásában támogatni köteles, hogy az adatok helyessége és teljessége felől az meggyőződést szerezhesse. A törzslapokra vezetett adatok szükség esetén okmány által is igazolandók. Ha valamely háztartás feje irni nem tud, — a törzslapokat — a főbérlo helyett a háztulajdonos, albérlok helyett a főbérlo köteles aláírni, ha pedig irni ez sem tudna, ezen körülmény megjegyzése mellett, a népösszeíró biztos vezeteti a törzslapra az aláírást. Az egyes háztartási fők, intézeti igazgatók, vagy felügyelő tulajdonosok, esetleg iparos szállók kezelői szintén bemondják a háztartásukhoz, illetve a gondozásuk alatti helyiségekben lakó vagy tartózkodó egyéb személyekre vonatkozó adatokat és a bemondásuk alapján kiállított törzslapokat aláírják. — A népszámlálásra vonatkozó szabályok áthágása — a mennyiben azzal súlyosabb beszámítás alá eső cselekvény összekötvé nincs — az 1879. évi XXVIII. t. cz. 19. §-a alapján és a bejelentési hivatal életbe léptetésére vonatkozó szabályrendelet 16. §-a értelmében, rendőri uton, annyiszor a mennyiszor ötven krajczártól ötven forintig terjedhető bírsággal, ennek behajthatatlansága esetén pedig, megfelelő elzárással fog büntettetni. Az összeírás megejtése után előforduló bármely változást a bejelentési hivatal életbe léptetésére vonatkozó szabályrendelet 15. §-a értelmében kötelesek a háztartás fők, a szabály értelmében 24, esetleg 48 óra alatt, 1891. év végéig a rendőrfőkapitányságnál, 1892. január 1-től kezdve pedig a bejelentési hivatalnál a szabályzatban előírt büntetés terhe mellett bejelenteni. A szükséges be- és ki-jelentési lapok a folyó év végéig szintén a rendőrfőkapitányságnál, 1892. január 1-től kezdve pedig a bejelentési hivatalnál díjmentesen beszerezhetők. Kelt Debreczenben, 1894. október hó 2-án. A városi tanács.

* **Halálozás.** Résztvétel értesülünk róla, hogy Kerékgyártó Sándor ev. ref. ének-vezér az éjjel elhunyt. A megboldogult hatalmas hanggal rendelkezett s mint ének-vezér közkedveltségnek örvendett. Az utóbbi időben — súlyos betegsége miatt — visszavonult a működéstől s közhelyeken is ritkán volt látható. Temetése holnap d. u. 3 ó. lesz. Hült hamvait a kántor-laknál, majd a ref. nagy templomban tartandó rövid gyászszertartás után a czepléd-utcai temetőben helyezik el végnyalomra.

* **Ipolyi-kiállítás Nagyváradon.** A biharmegyei régészeti egyesület Ipolyi Arnold püspök műkincseiből kiállítást készült rendezni.

* **Gyorsan elintézett pör.** Egyik furfangos fejü ügyvédünkhöz bekopogtat egy víztől csepegő polgárosszony.

— Pöröm van, ugymond pöröm. Lesimitotta a vízcsépeket hosszuszörű mufjáról és így folytatá:

— Mert a szomszéd nem becsületes ember, eltagadja a tartozását.

Az ügyvéd kézséggel bizonyította, hogy csakugyan az ilyenekből támadnak a pörök,

— Eljöttem ügyvéd ur, csak azért is, hogy megmutassam neki, mi az igazság.

— És mennyi az összeg, a melyet perelni akar?

— Az összeg nem éppen sok. Csak tetszik tudni, mert haragszom és mert meg akarom mutatni, hogy mi az igazság.

— Jó jó, de mégis.

— Hát csak negyven krajczár.

Az ügyvéd nagyon elkomolyodott ezen a negyven krajczáron. Rátette a hüvelyk ujjára az állát és egy pillanatig gondolkodott.

— Az asszony ezalatt pergő nyelvel beszélt el, hogy micsoda álnok ember az ő szomszédja és hogyan akarja rajta megboszulni magát.

Az ügyvéd belenyúlt a zsebébe és kiaprózott onnan négy hatost.

— Itt van galambom — szólt az asszony markába nyomva — a pör el van intézve.

— Ilyen hamar? — kérdezte csodálkozva az asszony.

— Igen — felelt az ügyvéd — és most kérem az eljárási költségemet: tizenöt forintot.

* **Esküvő.** Dr. Megyery Pál debreczeni fiatal ügyvéd tegnap d. u. esküdött örök hűséget Nánássy Mária urhölgynek, néhai Nánássy Lajos pénzügyigazgatósági titkár leányának. Az esketési szertartást Csiky Lajos főiskolai lelkész végezte. Az esküvő szűk családi körben tartott meg.

* **Hymen.** Rakowszky Géza helybeli kereskedő e hó 12-én jegyezte el Ér-Tarcsáról Ethey János jegyző kedves és művelt leányát Ilonkát.

* **Kedves ajándék.** A fiatal C. bárónőt nagyon szeretik abban a kis vidéki városban, amelynek szomszédságában lakik. Születés-napján mindenfelől üdvözlők és ajándékokkal halmozták el. A város zsanártisztje ez alkalommal szintén ki akart tenni magáért és egy óriási, borotva-élesre fent kést küld a bárónénak, a következő sorok kíséretében: »Ezzel a késsel gyilkolták meg április hó 11-ére virradó éjjel a négy tagból álló X. családot. A pengén még egy véresebb is látható, amely az orvosok véleménye szerint a 3 éves Károlytól származik.«

* **Hurka-estély.** Törő Imre nagy-csapó-utcai vendéglőjében, holnap este hurka-estélyt tartatnak. Hát ez magában még nem nagy újság ez idő szerint, hanem ha megmondjuk azt, hogy nem minden hurka — jó hurka: akkor a Törő Imre hurka-estélye különös érdeklést bírhat a jó hurkát kedvelők előtt; mert oly módon előállított hurkát városunkban egy vendéglős sem szolgáltat ki vendégeinek.

Érdekes találmányok.

A technikai haladás terén ismét számos új találmányról adhatunk számot. Nem a tudományos csodák sorába osztjuk be ezeket, hanem az érdekességek, a bizarr ötletek és a furcsaságok kategóriájába, — melyek a nagy közönséget legalább is annyira érdeklik, mint a gőz és villám világra szóló fölfedezései. Az érdekes esetek és a furcsaságok újabb sorozatából ezuttal a következőket szemeltük ki:

A halottak mint saját szobraik támadnak fel.

A megörökítés különös nemével lepte meg egy breszti vegyész a világot. Ötlete érdekes és nagy mértékben bizarr. Nem valószínű, hogy találmányát a köznapok élet megvalósítja, de beszélni fognak róla mindenfelé és mint kuriozumot hosszan tárgyalják.

Arról van szó, hogy minden élő lény halála után természetes [szoborra változhatik. Bebalzsamozásra ezután — e találmány szerint — szükség aligha lesz. Mert Kergovác ur, így hívják az említett breszti vegyészt, a halottat ezüst chloridba mártja és azután a fénynek teszi ki. Így a halott teste fényeszerű réggel lesz átvonva, meg van ezüstözve. — Erre galvanoplasztikai uton a testet vastagabb réz-réggel vonja be a vegyész s ez a kettősréteg mint egy páncél hermetizálja a testet és biztosítja mindennemű feloszlás ellen. Így örökítene meg a vegyészeti tudomány a boldogultakat, a feltaláló a mai kor társadalmi osztályainak különböző igényeire, az arisztokratikus és demokratikus hajlamokra is volt kellő tekintettel, a mennyiben a fémtakaró nemcsak ezüst és rézből, hanem nikeltől, sőt aranyból is készíthető.

Ha a kor elég anyagi és elég naturalisztikus lesz arra, hogy e találmány értékét megbecsülje, akkor a köztereken nagyjaink szobrait a legtermészetesebb alakban fogjuk üdvözölhetni s a temetőben is nagy reformokat érhetünk el, a mennyiben a halottakat nem a föld hideg méhébe kell temetni, hanem mint élő siremléket lehet fölláttani. A Pantheonokat pedig a leghivebb szoboralakkal tölthetjük meg s ha akkor még lesz legenda és babona, egész más irányt vehet a kísértetek és hazajáró lelkek története is, a mi a dráma és regényirodalom egyes fázisaiban szintén eddig nem is sejtett reformot elegez kilátásba.

A halottak legbizarrabb emlékesete.

Kergovác vegyészeti monstruozus gondolata mellé bátran sorakozik egy Cooper nevű amerikai orvos találmánya, mely szintén a halottak emlékének van szentelve. Cooper nemcsak a bebalzsamozást, hanem a halottéget is feleslegessé akarja tenni. A doktor ur a hullát hidraulikus sajtó alá helyezi, hol is igen magas hőfok és rendkívül erős nyomás mellett kompakt masszává sűrűsíti, mely a levegőn sem változik, szagot nem áraszt ki s olyan formára alakítható, mint egy jókora kocka. Ez a kocka a legnagyobb testeknél sem volna nagyobb 30—35 négyszögecentiméternél. Akinek azonban a kocka alakja nem tetszik, az egy kedves gyermekből levéllyomót, anyósából tintatartót, a jó nagybácsiból hamutartót készíttethet sat. . . Ime ennyire fejlődött már a bizarr haladás. A kegyelet a legszentebb családi érzéseket sem hagyja kutatásain kívül, igaz, hogy — Amerikában. De nekünk, a kik regisztráljuk e furcsa, hogy ne mondjuk bolond ideákat, bizony rosszul esik, hogy a feltaláló ész már a szentély régióin túl is kotorász s a szánalom egy nemével adjuk e hirt, hogy jelezzük, mibe ne avatkozának a bizarr gondolatoktól üldözött találmányhajhászó geniek.

A versekről.

(Innen-onnan.)

A vers olyan, mint a dinnye; ha nem nagyon jó, akkor egészen rossz. (La Varcerie.)

*

Mily dicső a költő, ha nem neveltséges, és mily neveltséges, — ha nem dicső! (Fontis Lev.)

*

A költői eszmének és formának (rimnek, mértéknek) egyszerre kell megszületnie, mint ahogy Minerva is paizsoson teljes fegyverzetel ugrott ki a Jupiter agyából.

*

A szív aljassága megérzik a versen. (Boileau.)

*

Igazi költő még őszi és tavaszi versekben is tud újat mondani; rossz poéta még öt perc előtt felfedezett és egy percz óta világhírességet szerzett dolgokról is csak elcsépelelt históriákat találhat fel; lehet azonban, hogy igen jól megesztergályozva.

*

A lyrikus hanyatlása az akadémia küszöbén kezdődik.

*

Voltak idők, a mikor a dicsőséghez két hatalmas szárny kellett; ma elég egy pár vastag talpu cipő.

*

Vannak napok, mikor az ember butább önmagánál. Miért irnak az emberek ily napokon is verseket?

A szerencse-kötél.

G. k—i gazda jogász fia nagyon neki adta magát a kártyának.

Alig hunyta be apja a szemét, még a füse fakadt ki sirja halmán, már úgy jártak a végrehajtók a tanyát, mint Radnát a bucsusok. Egymásután került kótya-vetyére a tanya, a fekete föld, a falu közepét díszítő szép ház, meg minden.

A szegény öregasszonynak csak irgalomból hagyták meg a birtokában, a nagy vagyon kis szilánkját, a falu végén levő nádfedeles házat.

Bandi drágálatos jogász gyerek Pesten egyre kártyázott tovább; meg kell fordulni a szerencsének.

Biz az nem fordult meg!

Volt még valami kétszáz pengője. Azt mondták, hogy vegyen egy darab kötelet a hóhértól, de olyat, melyikkel már akasztottak; hordja magával, meglátja, bizonyosan megfordul a szerencséje.

Ötven forintban alkudtak meg. Kötél nem volt készletben, de Kozarek megígérte, hogy a legközelebbi akasztás után várhatja szerencséje megvívóját. Bandi ki is fizette előre.

A megmaradt pénzt nem vesztette el, hanem nyert vele vagy ezer forintot. Hátha még a kötél is nála lesz, akkor bizonyosan palotákat nyer! De a sok éjszakázás, iszogatós megtörte. Haza ment, gyógyulás végett.

Idő mulik, nap halad, ő bizony otthon ragadt.

Egyszer véletlenül nagyon bele talált nézni az öreg bíró lánya szemébe, ő meg az övébe.

Az anyja épenséggel nem volt ellene a dolognak. Örült, hogy fia nem kártyáz többé, meg hogy gazdag lányra tesz szert.

Hanem az öreg bíró csak azt mondogatta, hogy a kutyából soha sem lesz ám szalonna! Ő bizony most is látja a lólabát Bandi magatartásában. Lánya hitt is apja szavának, nem is.

Végtére is meg volt a lány-néző, meg a kézfogó is.

Egyszer Bandi odajárt valahol a szomszéd faluban, bucsuzott a legénységétől. A mátkája meg ott volt az ő édes anyjánál, készülődtek a lakzira.

Számították, hogy kiket híjanak meg. Iluska a jövődöbéli menyasszony kérde a napától, hogy hol van a Bandi, meg igaz-e, a mit ő hallott apjától, hogy a Bandi egy hét óta örökösen iszik, hajnalban jár haza?

Az öreg asszony csak tétovázva felelt, nehezen bírta rá a szíve a hazugságra.

Iluska nem is pedzette a dolgot, de meglátszott az arcán, hogy Bandi örökös távollétébe ő épenséggel nincs bele nyugodva.

Kopogtatnak az ajtón. Betoppan a levélhordó. Telegrafot hoz G. Bandinak.

Az öreg asszony megütődik: mit telegrafálhatnak az ő fiának? Sietve futja át az átkomatos papírt, aztán ledobja s mintha meglökte volna valaki, szótlanul, sápadtan rogy le a karos székbe.

Iluska fölkapja a telegrammot, ő is elolvassa, felsikolt és ott hagyja a jövődöbéli napát magára.

Másnap G. Bandiékhoz visszaküldték a kendőt, bele volt csavarva a telegramm is. Bandi olvassa: »A kötél várja — Kozarek.«

—s—r.

* Apróságok.

Érti a módját.

Nevelő: Kisasszony, maga az este egy fiatal ur által kísértette haza magát!

Kisasszony: Igen — unokabátyám volt.

Nevelő: De csókról is hallottam sugdosni.

Kisasszony: Csalódik; csókolózásnál nem szoktak sugdosni!

Flegmatikus.

A: Hát ön éppen semmiért sem tud lelkesülni?

B: Nem, mert azonnal nyilalást kapok!

Madame az új bonnehoz, — A piszkos vizet nem kell kiküldeni, egyszerűen öntse ki az ablakon. Csak arra figyeljen, hogy hova esik.

— Igen asszonyom.

Az asszony később hangos nevetést hall a szobából. Benyit.

— Mi baja Marie?

— Hát kiöntöttem a piszkos vizet s figyeitem, hogy hova esik.

— Hova?

— Éppen egy rendőrt öntöttem nyakon.

Megmondta.

Hadnagy (a lókupecznek): maga aljas csaló, ezt a lovat merre ajánlani, mint jó járó, hiszen ez a gebe mindanegy lábára sánta!

Jaitelész: Nos hát nem megmondtam, hogy úgy megy, mint az ördög.

Hadnagy: Nos?

Jaitelész: Nos, hát az ördög is sántítva jár.

Irodalom és művészet.

Tóth Kálmán szobra. Baja város elhatározta, hogy 14,000 forinton szobrot emel Tóth Kálmának. A szoborra a város már kiírta a pályázatot és három budapesti szobrászt — Bezeredy Gyulát, Donáth Gyulát és Mayer Edét — felszólította ajánlataik benyújtására. Baja város a három szobor-terv megbírálására Benczur Gyulát, Keleti Gusztávot, Munkácsy Mihályt, Rümán Vilmost (München) és Wolf Albertet (Berlin) szólítja föl. A szobor 8 láb magas álló alak legyen. A vázlat, mely a költőt 3 láb magasságban ábrázolja, 1892 márczius végéig küldendő be a szobor-bizottságnak Bajára. A vázlatokért minden egyes versenyző művésznek 200 frt tisztelet-díjat biztosít a város. Pályázhatnak a versenyre felhívott három művészen kívül más szobrászok is.

TÖRVÉNYSZÉK

Rokkant a törvényszék előtt. Egy a békeállományban levő francia tiszt, ki egy hadjáratban jobb karját elvesztette, nemrég mint tanu állt egy dél-franciaországi törvényszék előtt. A felszólításra, hogy az esküt letegye, a rokkant bal karját emelte fel. A vádlott védője tiltakozott az ellen, hogy tanu bal kézzel tegye le az esküt. A törvényszék visszavonult határozathozatal végett s a következő határozatot hozta: »Tekintettel arra, hogy ha dicsőségekben gazdag hadseregünk rokkant tagjai a törvényszék előtt megjelennek, hogy kötelességeiknek eleget tegyenek, — nem követelhető, — hogy az esküt azzal a kézzel tegyék le, melyet háboruban a hazáért elvesztettek, — a bal kézzel letett eskű érvényesnek tekintendő.«

CSARNOK.

A korfui Heine-szobor.

Irtá: **Erika Győző.**
(Foly. és vége.)

Igy lett Heineből állítólagos istentagadó, mert ő csak látszólag az s ami e látszatot szülte, az nem más, mint éles ironiájának s humorának kitörése, melyben még akkor sem ismert határt, midőn már éveken át mint élőhalott feküdt »matrac-sirboltjában.« Az ironia e leplezetlen kitörése okozta, hogy nemzete mint fekélyt lökte el magától, félvén, megméltelyezi a »szent szövetség keresztény-germán elvét.«

Germán elv! Ezt vetik szemére a nagy költőnek mint másik nagy vétkét. A mily alap-talan az első vád — oly hazug e második is.

Midőn a luneville-i béke 1801-ben Napoleont a Rajna balpartjának urává tette, az azon vidéken lakó zsidók helyzete jobbra fordult. Napoleon a forradalom elveinek itt is utat tört s Düsseldorf zsidóinak évszázados ghettoja megszűnt.

Innen a francia rokonszenv, melyet a rajnamelléki zsidók, köztük a Heine család is és mindenkéül előtt a költő minden alkalommal tüntetőleg mutogatni el nem mulasztott. Mielőtt kezdett önállóan gondolkozni, történt német részről a nagy küzdelem Napoleon ellen s még ő is emlékezett III. Frigyes Vilmos »An mein Volk« című felhívására, mely a németeknek szabadságot és függetlenséget ígért, hogy »Németország megfújodva és életerős egységben foglaljon helyet Európa népei közt.« S midőn Napoleon Szt.-Ilona szigetén gondolkozhatott a sors változatossága fölött, a német nép is észrevehette, hogy a sok ígért szét-pattant mint szappanbuborék s annyi áldozat

jutalma a »szent-szövetség« lett, mely bilincsbe verte magát a gondolatot is.

És Heine ezt érezte, — midőn műveivel először lépett nyilvánosság elé, érezte, midőn existenciát akart magának alapítani hazájában.

Porosz, Oroszországot és Ausztriát követték a többi államok is, kitiltják műveit s a nagy Németország egyetlen állama sem ad neki hivatalt. — Ekkor eszébe jutottak anyja szavai, miket egykor fiaihoz intézett volt: »Igéretetek meg, — hogy sohasem fogtok kis államba letelepedni; válasszatok nagy városokat és nagy államokat, — de őrizzétek meg német sziveket a német népek.«

Heine megfogadta anyja tanácsát, elment Párisba. Hosszu volna elbeszélni, mi minden ment át, míg azon pontig jutott, a hol saját nemzete ellen kellett megkezdenie a harcát.

De hogy mindenkor, élte végeig hű oda-adással szerette hazáját, azt bizonyítják saját szavai, melyeknek őszinteségében semmi okunk sincs kételkedni. »Szellemem számkivetettnék érzi magát Franciaországban« írja s minden ott irt művét a honvágy lengi át, hol csendes bánkódás, hol felkiáltó ironia kíséretében.

S míg kortársai rosszakaratból, — addig mostani ellenségei sajnálatraméltó rövidlátásból hirdetik ez ironiát hazaáruló gyűlöletnek.

Hogy francia kortársai jobban értették őt — mint honfitársai, azt bizonyítják az idősebb Dumas szavai: »Ha Németország eltaszítja magától Heinet« — így szólott egy alkalommal »akkor mi magunk közé fogadjuk; ám Heine jobban szereti Németországot, — semmint az megérdemelné.«

Ez időben a francziákat annyira gyűlölő Menzell folytatott polemijája miatt a német szövetség-tanács összes műveit kitiltotta Németország területéről.

S orosz néven vehető-e tőle, — hogy ezentul kéréhetetlen ironiával fordul Németország ellen?

De e Németország alatt csak a hivatalos Németország értendő az ő számtalan fejedelmével, kiknek közeli elbukását Heine, a német egység e lelkes harciosa, előre megjósolta, — mint valami próphéta megmondván azt is, — hogy őt azért még soká, igen soká fogják gyanusítgatni.

S ime neki igaza volt. — Az egységes Németország megvan s benne még ma is áskálódik a Heine gyanusítgatás, mely ki tudta vinni, hogy még ma is tartják őt érdemesnek arra, hogy neki szobrot emeljenek.

Korunk erkölcséinek s történetének egykori megírója bizonyára fel fogja jegyezni a tényt, — hogy midőn a német nemzet kicsinyes mellékkörülményektől vezéreltetve, oly igazágtalanul bánt újabb irodalma legnagyobb lyrikusával, ugyanakkor felséges királyasszonyunk Heine anyja egyik levelének azon mondatát tartva mintegy szem előtt, hogy: »érezem magamban az erőt, hogy tultegyem magam az előítélet, konvencziára és etikette chimeráin« méltányolta e kiváló költő érdemeit, midőn kastélya előtt állította fel annak márványszobrát.

S hogy ez így történt, annak mi részünkről örülünk, mert minket érdekel Heine, érdekel azért, mert volt idő, midőn ő is érdeklődött, még pedig igen élénken, mi irántunk. Betegsége már ágyhoz kötötte volt, midőn a februáriusi forradalom kitört.

»Mily csapás« — így kiáltott fel akkor — »ily forradalmat az én helyzetemben megérni. Vagy meghalva, vagy egészségesnek kellene most lennem.« Figyelemmel kísérte a forradalom terjedését s elragadtatással szemlélte e viharos idők legdicsőbb eseményét, a mi páratlan szabadságharcunkat.

És midőn elbukánk, ő írta e »névtelen félistenek« küzdelmeinek legszebb apotheosisát azon versben, melynek »1849 októberben« címet adott.

A küzdelem nagyszerűségéhez méltó versek. Gyulai Pál fordította őket magyarra, ám lehetetlen visszaadni az eredeti erőteljességét, — azért hadd álljon itt három stropha az eredetiben:

»Wenn ich den Namen Ungarn hör:
Wird mir das deutsche Wams zu enge,
Es braust darunter wie eine Meer,
Mir is, als grüßten mich Trompetenklänge!

Es klirrt mir wieder im Gemüth
Die Heldensage, längst verklungen,
Das eiserne wilde Kämpfenlied —
Das Lied vom Untergang der Nibelungen.

Est ist dasselbe Heldenloos,
Es sind dieselben alten Mähnen,
Die Damen sind verändert blos,
Doch sind's dieselben »Helden lobebären«.

Ha másért nem, — már e három strophaért is megérdemelné, hogy a magyar ember örömmel fogadja azt a hírt, hogy Magyarország felséges királyasszonya márványszobrot állíttat parkjában Heine Henriknek.

Közgazdaság.

Horvátország tojáskivitele. Eddig »stájer tojások« nevezete alatt kerültek a külföldi piacokra a horvát tyuktojások, most azonban sikerült azokat valódi elnevezésük alatt a párisi és londoni vásárokon értékesíteni. Krapina-Tepliz egymaga egy millió tojást exportál évente. Horvátországban igen meg vannak elégedve a Minocia-tyukkal, mint a mely a belföldinél nemcsak nagyobb tojásokat, de több húst is szolgáltat. Károlyváros a Minocia-tyuk tenyésztetének központja, mely tyukfaj lassankint kiszorítja a többi importált fajokat.

Amerika felfedezésének negyvenzados évfordulóját fogja 1892. őszén ünnepelni Spanyolország Madridban. A kiállításnak két fő része lesz, ugymint amerikai történelmi, a mely az Újvilág felfedezését és későbbi fejlődését tárgyalja és egy európai történelmi a mely Európa kulturális helyzetét a felfedeztetés idejében és későbbi fejlődését a felfedeztetés után egész a 18-ik századig jelképezi. A kiállítás legnagyobb részben Spanyolország kulturális fejlődésével fog ugyan foglalkozni, de fel lettek az összes európai kormányok is szólítva a részvételre és Ausztriában már külön bizottság alakult, a mely az osztrák-madridi kiállítás rendezésével foglalkozik.

Kőbányai sertésüzlet

A sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 16.

a) Hizott sertés árak: I. Magyar első rendű: 1) Öreg nehéz (páronként 300—400 klgon felüli sulyban) 46.—47.—. 2) Öreg közép (páronként 300—400 klg-sulyban) 46.—46.50 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) 48.—48.50 4. Fialat közép (páronként 251—320 klg. sulyban) 48.—48.50 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgmíg terjedő sulyban) 46.50 47.50 II. Magyar szedett: 6. Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45.50—46.50 7. Közép (páronként 220—280 klg. sulyban) 45.50—46.50 8. Könnyű (páronként 220 klgig terjedő sulyban) 45.—46.—. III. Szerbiai: 9. Nehéz (páronként 260 klgon felüli sulyban) 46.—47.— 10. Közép (páronként 220—260 klg. sulyban) 45.50—46.50 11. Könnyű (páronként 220 klgmíg terjedő sulyban) 44.—46.— Sertés létszám: novem. 15 napján volt készlet 127,648 darab. A hizott sertés üzletirányzata: változatlan. — Hizalni való sertés — — —, malacz (4—11 hónapos korban) felhajtott 5170 drb.

Felelős szerkesztő: **Kósa Barna.**
Kiadók: **Szinay Gyula** főszerkesztő,
és **Dr. Bakonyi Samu** főmunkatárs.

SZÖNYEGEK,

függönyök, ágy- és asztal-terítők

nagy választékban

SZABÓ LAJOS FIAI
CZÉGNÉL.

477. 15

NŐI DIVAT TEREM.

Kunz József és Társa

czégnél

DEBRECZEN.

Van szerencsénk a n. é. hölgy közönség becses tudomására hozni, hogy a jelen

őszi és téli

évadra a

legujabb divatkelmék

dus választékban raktárra érkeztek, melyekből kívánatra saját ujonnan berendezett divattermünkben

női öltözékeket

minden igényeknek megfelelően szakképzett erők által izlésteljesen és jutányosan állittatunk elő.

Vászon, kész fehérnemű és szőnyeg

479 **nagy raktárunk** —9

Menyasszonyi kelengyék

kiállításához teljes választékot nyújt.

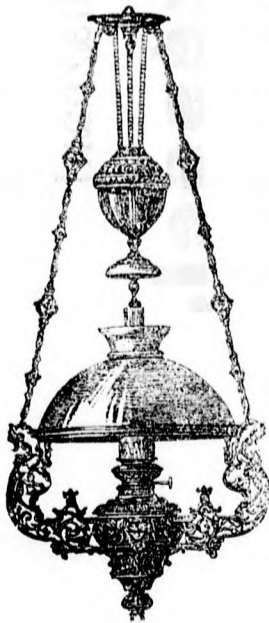
Kaszanyitzky Endre

ELŐBB 403 7

KUHINKA ISTVÁN K.

üveg-, porcellán-, lámpa- és háztartási-czikk raktára

DEBRECZENBEN

ajánlja pontos kiszolgálást és gyári árk mellett az őszi és téli időnyre ujonnan érkezett és nagyválasztékkal berendezett

DITMÁR-ÉS

Brünner-féle a legjobbnak elősmert gyártmányu

SZALON-, FÜGGŐ-

ÉS

ASZTALI petroleum lámpáit

s minden hozzátartozó czikk nagy raktárát.

Tisztelettel

Kaszanyitzky Endre.

képes árjegyzékek kívánatra bérmentve.

JUTÁNYOS

szabott árakon

kaphatók

SZABÓ LAJOS FIAI

CZÉGNÉL:

DIVATOS NŐI RUHASZÖVETEK

Kasan, Flanell, Moldon,

Legujabb ruhadiszek,

FEKETE DIVATKELMÉK,

szines és fekete selymek,

Mosó velezek,

TÉLI HIMALAYA KENDŐK,

selyem- és haraszt-kendők,

Gyermek tricot-öltönyök,

Normal, gyapju és pamut

ALSÓ INGEK,

Ujjasok és nadrágok,

Téli harisnyák, keztyük.

Az idén szép raktárt tartunk

BRASSÓI POSZTÓKBAN,

Takarók és lópokrócokban.

477 15

A „DEBRÉCZENI” NYOMDA RÉSZV. TÁRSASÁG

(Nagy-uj utca 1702. sz. Konrád-házban)

teljes új berendezéssel,

elvállal mindennemű nyomtatványokat, u. m. folyóiratok, számlák, körlevelek, gyászjelentések, bál- és lakadalmi meghívókat és tánczrendeket

kereskedelmi-, ügyvédi- és közösségi nyomtatványokat stb

a legizlésebb kireltben és jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések **Erdélyi István** nyomdai művezető nevére címzendők.

Új vállalatunkat, hol északkeleti Magyarország legregibb és legelterjedtebb politikai napilapja a

„DEBRÉCZENI”,

a szintén elterjedt **„DEBRÉCZENI HIRADÓ”** és a **„JOGI HETILAP”** is nyomatik, ajánljuk a helybeli és vidéki közönség szíves pártfogásába. —

Hirdetések a **Debrecezen** ez lapban a legjutányosabb árakon közölletnek.

Birósági nyomtatványok készletben vannak.